EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 14.10.2021
COM(2021) 633 final

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN

TILL EUROPAPARLAMENTET

om verksamhet och samråd i den samordningsgrupp mot tortyr som avses i artikel 31 i förordning (EU) 2019/125 om handel med vissa varor som kan användas till dödsstraff, tortyr eller annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning

1. Inledning

Enligt artikel 31.4 i förordning (EU) 2019/125 av den 16 januari 2019 om handel med vissa varor som kan användas till dödsstraff, tortyr eller annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning[(1)] ska kommissionen årligen lägga fram en rapport för Europaparlamentet om den verksamhet som bedrivits, de undersökningar som gjorts och de samråd som hållits av samordningsgruppen mot tortyr. Rapporten får inte äventyra fysiska eller juridiska personers affärsintressen.

Den här rapporten tillhandahåller information om verksamheten i samordningsgruppen mot tortyr under 2020.

2. Regelverk

Förordningens mål är å ena sidan att förhindra dödsstraff, å andra sidan att förhindra tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning i tredjeländer, genom att begränsa handeln med vissa varor. I bestämmelserna görs åtskillnad mellan

- varor som till sin natur är kränkande och inte bör handlas med alls (bilaga II) och
- varor som kan ha legitima användningsområden, såsom utrustning för brottsbekämpning (bilaga III) eller varor för terapeutiska användningsområden (bilaga IV).

Handel med varor som förtecknas i bilaga III eller bilaga IV är underställd vissa inskränkningar. Syftet med förordningen är framför allt följande:

i. Förordningen förbjuder import till, export från och transitering genom EU av de varor som anges i bilaga II, som inte har någon annan praktisk användning än för dödsstraff eller tortyr. Förordningen förbjuder tillhandahållande av tekniskt bistånd som rör sådana varor, vilket inbegriper utbildning om hur de används. Den förbjuder även reklam för sådana varor i tryckta medier, på internet eller i television eller radio samt visning eller saluföring på utställningar eller mässor.

ii. Förordningen ställer krav på förhandsexporttillstånd, som beviljas från fall till fall, för de varor som anges i bilaga III och som skulle kunna användas för dödsstraff eller tortyr, men som även kan ha andra legitima användningsområden (brottsbekämpning). Ett förhandsexporttillstånd krävs också för att tillhandahålla tekniskt bistånd eller förmedlingstjänster med koppling till denna kategori av varor. Bilaga III omfattar inte

   a) vapen som omfattas av förordning (EU) nr 258/2012[(2)],

   b) varor med dubbla användningsområden som omfattas av förordning (EU) 2021/821[(3)], och inte heller

---

(1) EUT L 30, 31.1.2019, s. 1. Rådets förordning (EG) nr 1236/2005 av den 27 juni 2005 om handel med vissa varor som kan användas till dödsstraff, tortyr eller annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning (EUT L 200, 30.7.2005, s. 1) har ändrats flera gånger och har därefter kodifierats som förordning (EU) 2019/125.

(2) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 258/2012 av den 14 mars 2012 om genomförande av artikel 10 i FN:s protokoll om olaglig tillverkning av och handel med eldvapen, delar till eldvapen och ammunition, bifogat till Förenta nationernas konvention mot gränsöverskridande organiserad brottslighet (FN:s protokoll om skjutvapen), och om införande av exporttillstånd, import- och transiteringsåtgärder för skjutvapen, delar till skjutvapen och ammunition (EUT L 94, 30.3.2012, s. 1).

(3) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/821 av den 20 maj 2021 om upprättande av en unionsordning för kontroll av export, förmedling, transitering och överföring av samt tekniskt bistånd för produkter med dubbla användningsområden (omarbetning) (EUT L 206, 11.6.2021, s. 1).

c) varor som omfattas av rådets gemensamma ståndpunkt 2008/944/Gusp[4].

iii. Förordningen reglerar handeln med kemikalier och farmaceutiska ämnen (bilaga IV) som skulle kunna användas för dödsstraff (t.ex. genom dödlig injektion). Ett särskilt licenstillstånd (unionens generella exporttillstånd) har införts för att kontrollera exporten av sådana anestetiska kemikalier och förhindra att de överförs för att användas för dödlig injektion, utan att begränsa handeln med dem för medicinska, veterinära eller andra legitima syften.

3. Verksamheten i samordningsgruppen mot tortyr

Samordningsgruppen mot tortyr inrättades genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/2134[5] för att granska frågor som rör tillämpningen av förordningen.

Samordningsgruppen är en plattform där medlemsstaternas experter och kommissionen kan utbyta information om administrativa rutiner och diskutera hur förordningen ska tolkas, tekniska frågor som rör de förtecknade varorna, utveckling som har samband med förordningen och eventuella andra frågor. Kommissionen samråder också med samordningsgruppen när den utarbetar delegerade akter i enlighet med det interinstitutionella avtalet om bättre lagstiftning av den 13 april 2016[6].

Samordningsgruppen sammanträdde en gång under 2020, den 12 oktober, och utbytte i ett virtuellt möte information om ett antal frågor (sammanfattas nedan) som berör genomförandet av förordningen.

3.1. Utveckling vad gäller den grundläggande rättsakten

Kommissionen informerade först samordningsgruppen, och hörde sedan denna, om sina planer på ett utkast till delegerad rättsakt om ändring av förordningen – bilaga I (medlemsstaternas behöriga myndigheter) och bilaga V, del 2 (bestämmelseländer som omfattas av unionens generella exporttillstånd) – med hänsyn till Förenade kungarikets utträde ur EU[7].

3.2. Handel: rapportering av uppgifter

Kommissionen redogjorde för nuläget med avseende på den årliga rapport som avses i artikel 26.3, i synnerhet vilka uppgifter kommissionen hade för avsikt att använda. Kommissionen informerade vidare samordningsgruppen om sin avsikt att uppdatera rapporteringsformuläret för att samla in en bredare uppsättning uppgifter inför utarbetandet av nästa rapport.

3.3. Översyn av förordning (EU) nr 2019/125

---

(4) Rådets gemensamma ståndpunkt 2008/944/Gusp om fastställande av gemensamma regler för kontrollen av export av militär teknik och krigsmateriel (EUT L 335, 13.12.2008, s. 99).

(5) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/2134 av den 23 november 2016 om ändring av rådets förordning (EG) nr 1236/2005 om handel med vissa varor som kan användas till dödsstraff, tortyr eller annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning (EUT L 338, 13.12.2016, s. 1).

(6) EUT L 123, 12.5.2016, s. 1.

(7) Bestämmelserna i förordningen är tillämpliga på och i Förenade kungariket med avseende på Nordirland, i enlighet med artikel 5.4 i protokollet om Irland/Nordirland till utträdesavtalet jämförd med punkt 47 i bilaga 2 till det protokollet.

Kommissionen lade fram en rapport om översynen av förordning (EU) 2019/125 samt de viktigaste resultaten och slutsatserna[8]. Rapporten ger en uttömmande bedömning av förordningen, dess konsekvenser och påverkan internationellt samt utmaningar och möjligheter. Rapporten beskriver ytterligare åtgärder som skulle kunna göra förordningen mer ändamålsenlig och säkerställa att den även fortsättningsvis utgör ett viktigt bidrag i arbetet mot tortyr och dödsstraff.

Kommissionen har involverat medlemsstaternas behöriga myndigheter i översynen, i synnerhet genom utvärderingsfrågor och en virtuell workshop (som hölls den 14 maj 2020). Syftet med workshoppen var att få direkt återkoppling och lyssna på de berörda aktörernas synpunkter och idéer kring hur förordningen skulle kunna bli mer ändamålsenlig. Det utmynnade i en balanserad och livlig diskussion om de olika frågor som ingick i diskussionsunderlaget. Företrädare för 16 behöriga myndigheter inom EU, det civila samhället och internationella organisationer deltog, tillsammans med andra sakkunniga.

3.4. Tortyrfri handel — regional och internationell utveckling

Samordningsgruppen fyllde sitt syfte som plattform för informationsutbyte och för ökade kunskaper om utvecklingen regionalt och internationellt, med särskild hänvisning till rapporten från FN:s generalsekretariat med titeln ”Towards torture-free trade: examining the feasibility, scope and parameters for possible common international standards" (ej översatt till svenska)[9], som betonar att gemensamma internationella normer skulle kunna utmynna i en bättre reglering av på området. I nästa steg kommer FN att inrätta en grupp med regeringsexperter som ska fortsätta arbetet, med utgångspunkt i rapporten.

Samordningsgruppen informerades även om arbetet med en rekommendation från Europarådet [10] som ska ge Europarådets medlemsstater en ram för bättre reglering av handeln med sådana varor som även kan användas för dödsstraff, tortyr eller annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling.

[8] COM(2020) 343 final, 30.7.2020.

[9] Generalsekretariatets rapport A/74/969 av den 28 juli 2020.

[10] Rekommendation CM/Rec(2021)2 från Europarådets ministerkommitté till medlemsstaterna om åtgärder mot handel med varor som används för dödsstraff, tortyr eller annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning (antagen den 31 mars 2021 vid ministerkommitténs 1 400e möte).